

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 9.2.2007
KOM(2007) 51 v konečném znění

2007/0022 (COD)

Návrh

SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY

o trestněprávní ochraně životního prostředí

(předložený Komisí)

{SEK(2007) 160}

{SEK(2007) 161}

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

1) SOUVISLOSTI NÁVRHU

- **Odůvodnění a cíle návrhu**

Aby bylo možné zaručit vyšší úroveň ochrany životního prostředí, což si klade za cíl Smlouva o ES (čl. 174 odst. 2 ES), je třeba řešit stále palčivější problém trestných činů proti životnímu prostředí.

Tento návrh nahrazuje návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o trestněprávní ochraně životního prostředí (2001/0076(COD)) pozměněný po prvním čtení v Evropském parlamentu za účelem začlenění nálezu Soudního dvora Evropských společenství z rozsudku ze dne 13. září 2005 (C-176/03, Komise Evropských společenství proti Radě Evropské unie), kterým bylo zrušeno rámcové rozhodnutí 2003/80/SVV o trestněprávní ochraně životního prostředí.

Podle dotyčného rozsudku může Společenství přijímat opatření týkající se trestního práva členského státu, jenž to považuje za nezbytné, za účelem zajištění plné účinnosti předpisů stanovených v oblasti ochrany životního prostředí.

Společenství a členské státy přijaly celou řadu právních předpisů, jejichž cílem je ochrana životního prostředí. Různé studie však ukazují¹, že sankce platící v současné době v členských státech nejsou při provádění politiky ochrany životního prostředí Společenství vždy dostatečně účinné. Ne ve všech členských státech jsou zavedeny trestní sankce za všechny závažné trestné činy proti životnímu prostředí, byť už samotné trestní sankce by měly dostatečně odrazující účinek, a to z několika důvodů:

Za prvé, uvalení trestních sankcí vyjadřuje společenský nesouhlas kvalitativně jiné povahy, než jak je tomu v případě správních sankcí či mechanismu náhrad dle občanského práva.

Za druhé, správní či jiné finanční sankce nemusejí být odrazující v případech, kdy jsou pachatelé nemajetní nebo naopak kdy jsou finančně velmi silní. V takových případech by mohlo být třeba přistoupit k odnětí svobody.

Dále platí, že prostředky vyšetřování trestných činů a trestního stíhání (a vzájemně právní asistence členských států) jsou účinnější, než nástroje správního či občanského práva a mohou účinnost těchto procedur posílit.

Nakonec existuje další záruka nestrannosti, protože vyšetřující orgány zapojené do vyšetřování trestných činů jsou jiné, než orgány správní moci, které udělují licence na využívání či povolení ke znečišťování.

Kromě skutečnosti, že typy použitelných sankcí se mezi jednotlivými členskými státy liší, existují také podstatné rozdíly v úrovních sankcí, které se uplatňují na podobné či totožné trestné činy. Dopady trestných činů proti životnímu prostředí mají přeshraniční

¹ Nejvýznamnější studie je možné najít na internetových stránkách generálního ředitelství pro životní prostředí věnovaných trestným činům proti životnímu prostředí na adrese <http://ec.europa.eu/environment/crime/index.htm#studies>.

charakter. Pachatelé proto mají v současné době možnost využívat stávajících rozdílů mezi právními předpisy v jednotlivých členských státech ke svému prospěchu. Proto je třeba tento problém řešit pomocí aktu na úrovni Společenství.

- **Obecné souvislosti**

V roce 1998 přijala Rada Evropy Úmluvu o trestněprávní ochraně životního prostředí.

Evropská rada na zasedání v Tampere v říjnu 1999 vyzvala k hledání shody ohledně společných definic, znaků skutkových podstat a sankcí pro omezený počet zvláště významných oblastí zločinu, včetně trestných činů proti životnímu prostředí.

V únoru 2000 předložilo Dánské království podnět k přijetí rámcového rozhodnutí o boji proti závažným trestným činům proti životnímu prostředí.

Rada pro spravedlnost a vnitřní věci se dne 28. září 2008 dohodla, že je třeba vytvořit takové *acquis* zabývající se trestnými činy proti životnímu prostředí.

Komise přijala dne 13. března 2001 návrh směrnice o trestněprávní ochraně životního prostředí. Účelem navrhované směrnice bylo zajistit účinnější uplatňování právních předpisů Společenství při ochraně životního prostředí zavedením minimálního souboru trestných činů v rámci celého Společenství.

Evropský parlament přijal zprávu k návrhu při prvním čtení dne 8. dubna 2002.

Dne 30. září 2002 Komise přijala pozměněný návrh zahrnující několik změn navržených Evropským parlamentem.

Rada o návrhu Komise nejednala, a namísto toho přijala dne 27. ledna 2003 z podnětu Dánska rámcové rozhodnutí č. 2003/80/SVV o trestněprávní ochraně životního prostředí.

Soudní dvůr Evropských společenství toto rámcové rozhodnutí zrušil rozsudkem ze dne 13. září 2005 (C-176/03) kvůli porušení článku 47 EU s tím, že články 1 až 7 mají z důvodu jak svého účelu, tak svého obsahu za hlavní cíl ochranu životního prostředí a mohly by být platně přijaty na základě článku 175 ES.

Komise přijala dne 30. listopadu 2005 sdělení uvádějící její názory na důsledky rozsudku ve věci C-176/03, včetně potřeby přijmout nový návrh právního předpisu o trestných činech proti životnímu prostředí.

Vzhledem k rozsudku je třeba stáhnout návrh směrnice o trestněprávní ochraně životního prostředí z roku 2001 a předložit nový návrh zohledňující obsah článků 1 až 7 zrušeného rámcového rozhodnutí. Určité trestné činy bude třeba upravit s ohledem na vývoj právních předpisů Společenství týkající se životního prostředí. Dále byly zahrnuty některé doplňující prvky považované za nezbytné pro zajištění účinné ochrany životního prostředí, zejména sblížení sankcí použitelných v případech zvláště závažných trestných činů proti životnímu prostředí.

V návaznosti na věc Evropského soudního dvora č. 176/03 má Komise v úmyslu předložit ve druhé polovině roku 2007 návrh na změnu směrnice 2005/35/ES o

zněčištění z lodí a zavedení sankcí za protiprávní jednání.

- **Platné předpisy vztahující se na oblast návrhu**

Přestože právní předpisy týkající se životního prostředí v různých případech požadují, aby členské státy přijaly odrazující, účinné a přiměřené sankce za porušování práva životního prostředí, neexistují ustanovení požadující, aby členské státy stanovily specifické sankce za závažné trestné činy proti životnímu prostředí.

- **Soulad s ostatními politikami a cíli Unie**

Navrhovaná směrnice respektuje základní práva a dodržuje zásady uznané v Listině základních práv Evropské unie. Byla připravena zejména v souladu se zásadami spravedlnosti, jak jsou obsaženy v kapitole VI listiny, a snaží se prosazovat integraci do politiky vyšší úrovně ochrany životního prostředí Společenství, v souladu se zásadami udržitelného rozvoje, jak je stanovena v článku 37 listiny.

2) KONZULTACE ZÚČASTNĚNÝCH STRAN A POSOUZENÍ DOPADŮ

- **Konzultace zúčastněných stran**

O problému trestných činů proti životnímu prostředí se již mnoho let diskutuje na různých mezinárodních i evropských fórech.

V listopadu 2003 zorganizovala Komise veřejnou konferenci o trestných činech proti životnímu prostředí a v roce 2002 podpořila seminář o tétoematice, který se konal v Královském institutu mezinárodních věcí v Londýně. Další odborná setkání zabývající se specifickými trestnými činy protiprávního obchodu s ohroženými druhy se konala v roce 2001 ve Frankfurtu a v roce 2004 v Budapešti.

Další konzultace zúčastněných stran nebyly v tomto případě považovány za nezbytné ani možné. Od 13. září 2005, kdy Soudní dvůr Evropského společenství zrušil rámcové rozhodnutí č. 2003/80/SVV, bylo na poli trestných činů proti životnímu prostředí právní vakuum, které bylo potřeba co nejrychleji zaplnit.

- **Sběr a využití výsledků odborných konzultací**

Během posledních let se k tomuto tématu konala celá řada seminářů, konferencí a odborných setkání, jež poskytla informace a napomohla dát tomuto návrhu tvar.

- **Posouzení dopadů**

V posouzení dopadů byly zvažovány různé možnosti:

možnost nepřijímat na úrovni EU žádné opatření, možnost zlepšit spolupráci mezi členskými státy prostřednictvím dobrovolných iniciativ, možnost úplné harmonizace environmentálního trestního práva a omezeného sblížení vnitrostátních právních předpisů týkajících se trestných činů proti životnímu prostředí v členských státech.

Nepřijetí opatření nebo přijetí nezávazných opatření zákonodárcem Společenství by nevedlo k dosažení žádného pozitivního dopadu na úroveň ochrany životního prostředí a

neřešilo by stávající potíže při řešení otázky trestných činů proti životnímu prostředí, které do značné míry vyrůstají z rozdílů mezi zákony členských států.

Úplná harmonizace environmentálního trestního práva by překračovala míru, jež je nutná, a opomíjela by skutečnost, že vnitrostátní trestní právo je stále ještě pod silným vlivem příslušných kulturních hodnot každého členského státu, a proto se při provádění vyžaduje určitá flexibilita.

V případě omezeného sblížení byla zvažována tři různá možná opatření: harmonizace seznamu závažných trestných činů, harmonizace rozsahu odpovědnosti právnických osob a sblížení úrovně sankcí za trestné činy spáchané za přitěžujících okolností. Ve všech třech případech byl velmi pozitivně posouzen jak možný dopad na úroveň ochrany životního prostředí, tak spolupráce policie a soudnictví, přičemž náklady pro podniky ani zátěž orgánů veřejné moci by nebyly významné.

Zpráva o posouzení dopadů je k dispozici na
http://ec.europa.eu/governance/impact/index_en.htm.

3) PRÁVNÍ STRÁNKA NÁVRHU

- **Shrnutí navrhovaných opatření**

Navrhovaná směrnice ustanoví minimální soubor závažných trestných činů proti životnímu prostředí, jež by měly být považovány za trestné v celém Společenství, ať již by byly spáchány úmyslně, nebo v důsledku přinejmenším hrubé nedbalosti. Spoluúčast při takových činnostech i podněcování k nim by měly být stejně tak považovány za trestný čin. Podrobně je definován rozsah odpovědnosti právnických osob.

V případě fyzických osob by mělo být možné spáchané trestné činy trestat účinnými, přiměřenými a odrazujícími trestními sankcemi, zatímco na právnické osoby by se vztahovaly jak trestní, tak jiné sankce.

V případě trestných činů spáchaných za určitých přitěžujících okolností, například když jsou způsobeny zvláště závažné důsledky nebo když je zapojena zločinná organizace, podléhá minimální úroveň maximálních sankcí u fyzických i právnických osob rovněž sblížení.

- **Právní základ**

Ustanovení této směrnice se vztahují na ochranu životního prostředí. Proto je za základě zvolen čl. 175 odst. 1 Smlouvy o ES.

- **Zásada subsidiarity**

Zásada subsidiarity se použije, nespadá-li návrh do výlučné působnosti Společenství.

Členské státy nemohou uspokojivě dosáhnout cílů návrhu z těchto důvodů:

Přísnější sankce v jednotlivých členských státech by neznamenaly účinné řešení problému, protože pachatelé by se snadno dotyčným členským státům vyhnuli a operovali by z míst s mírnějšími právními předpisy.

Cíle návrhu budou lépe dosaženy prostřednictvím opatření na úrovni Společenství z těchto důvodů:

Návrh poskytne na úrovni Společenství minimální standard ohledně znaků skutkové podstaty závažných trestných činů proti životnímu prostředí, obdobný rozsah odpovědnosti u právnických osob, stejně jako úroveň trestů za zvláště závažné trestné činy proti životnímu prostředí. Tím se zajistí, že závažné případy trestných činů proti životnímu prostředí budou ve všech členských státech řešeny podobně a že pachatelé nebudou moci využívat stávající rozdíly ve vnitrostátních právních předpisech ke svému prospěchu. Rovněž se tak usnadní spolupráce mezi členskými státy v případech majících přeshraniční dosah.

Politika Společenství pro ochranu životního prostředí musí být plně prováděna v celém Společenství. Za tímto účelem je třeba sankce sblížovat.

Trestné činy proti životnímu prostředí zpravidla mívají přeshraniční dosah, protože se často jedná o přeshraniční činnosti a často mívají přeshraniční účinky, jako například výsledné znečištění životního prostředí.

Navrhovaná směrnice pouze stanovuje minimální míru harmonizace, pokud jde o činnosti, jež by měly být považovány za trestné činy, a sblížuje minimální úroveň trestů, které by platily u nejzávažnějších případů, kdy trestný čin způsobuje zvláště závažný výsledek nebo kdy je spáchán za přitěžujících okolností.

Návrh je proto v souladu se zásadou subsidiarity.

- **Zásada proporcionality**

Návrh je v souladu se zásadou proporcionality z těchto důvodů:

Zvoleným aktem je směrnice, která členským státům ponechává vysokou míru pružnosti při jejím provádění. Podle článku 176 ES mají členské státy svobodu zachovat či zavádět opatření přísnější, než jsou opatření předpokládaná ve směrnici. Například mohou zavádět další trestné činy, rozšiřovat míru trestnosti běžné nedbalosti a/nebo přidávat doplňkové typy a vyšší úroveň trestů.

Z provádění směrnice nevyplývá žádná podstatná finanční ani správní zátěž, protože trestní právo i soudní struktury v členských státech již existují. Určité zatížení navíc může členským státům vyplývat z potenciálního nárůstu trestních stíhání a trestních řízení, současně by ale měl odrazující účinek vyšších sankcí vést k poklesu páchaných trestných činů a dlouhodobě by se tak měl počet trestních řízení snížit.

- **Volba nástrojů**

Navrhovaný nástroj: směrnice.

Jiné prostředky by nebyly přiměřené z těchto důvodů:

Vhodným nástrojem pro tento akt je směrnice: určuje závazný minimální standard trestněprávní ochrany životního prostředí, ponechává však členským státům pružnost při

provádění směrnice v rámci vnitrostátních trestněprávních předpisů.

4) ROZPOČTOVÉ DŮSLEDKY

Návrh nemá žádné důsledky pro rozpočet Společenství.

5) DALŠÍ INFORMACE

- **Srovnávací tabulka**

Po členských státech se vyžaduje, aby Komisi sdělily znění vnitrostátních prováděcích předpisů k dané směrnici a srovnávací tabulku mezi ustanoveními těchto předpisů a této směrnice.

- **Evropský hospodářský prostor**

Navrhovaný akt se týká EHP, a proto by jeho oblast působnosti měla být rozšířena i na Evropský hospodářský prostor.

- **Podrobné vysvětlení návrhu**

1. Definice trestných činů

Definice trestných činů do značné míry odpovídá definicím stanoveným v rámcovém rozhodnutí č. 2003/80/SVV, jsou však brány v úvahu určité změny, které v původním návrhu směrnice učinil Evropský parlament po prvním čtení a které Komise přijala.

Většina trestných činů je podmíněna výsledkem činnosti, tj. že způsobí nebo pravděpodobně způsobí vážnou újmu osobám či na životním prostředí.

Všechny trestné činy kromě jednoho vyžadují, aby byly spáchány „protiprávně“, přičemž „protiprávní“ se definuje jako porušující právní předpisy Společenství nebo členského státu, správní předpisy či nařízení příslušného orgánu vydaná za účelem ochrany životního prostředí. V jediném autonomním trestném činu, čl. 3 písm. a), je výsledek, tj. úmrtí či závažná újma na zdraví osoby, tak závažný, že požadavek protiprávnosti není pro účely ospravedlnění trestnosti nutný.

Na rozdíl od rámcového rozhodnutí zde trestné činy odkazují na „materiály“ a nikoli na „látky“ (čl. 3 písm. a) a b)), neboť jde o komplexnější pojem. V souladu s tím Komise již odmítla pozměňující návrh Evropského parlamentu u návrhu původní směrnice.

V porovnání s původním návrhem byl přidán další trestný čin týkající se protiprávního významného poškození chráněné lokality. Dále byl s ohledem na nové právní předpisy Společenství začleněn speciální trestný čin protiprávní přepravy odpadů. Protiprávní přeprava odpadů by měla být považována za trestný čin pouze v závažných případech, tj. když se provádí v množství, v jakém není zanedbatelná, a pro zisk.

Několik trestných činů obsahuje poměrně vágní termíny jako „podstatné poškození“ či „vážná újma“. Tyto pojmy nejsou definovány a jejich určení se ponechává na členském státu, jenž je bude interpretovat vzhledem se svým tradicím a právnímu systému.

Popsané jednání má být považováno za trestný čin, je-li spácháno úmyslně nebo

přínejmenším z hrubé nedbalosti, včetně případů spáchání jako spoluviník či podnikovatel.

2. Odpovědnost právnických osob

Jak bylo uvedeno v rámcovém rozhodnutí, členské státy by měly zajistit, aby právnické osoby byly činěny odpovědnými za trestné činy pro svůj prospěch spáchané určitými osobami jednajícími jejich jménem nebo pokud nedostatečný dohled či kontrola takovým osobám umožnila jednat.

Není stanoveno, zda by odpovědnost právnických osob měla být trestní. Proto není nutné, aby ty členské státy, jejichž vnitrostátní právní předpisy trestní odpovědnost právnických osob neuznávají, svůj vnitrostátní systém měnily.

3. Sankce

Sankce uplatňované na trestné činy proti životnímu prostředí musejí být účinné, přiměřené a odrazující, a to jak pro fyzické osoby, tak pro právnické osoby.

Kromě tohoto požadavku navíc současné podstatné rozdíly v sankcích podle vnitrostátních právních předpisů členských států vedou k nutnosti předvídat, přínejmenším u zvláště závažných případů, sblížování úrovní trestů odpovídajících závažnosti trestného činu. Bez takového sblížování by mohli pachatelé využívat právních mezer ve vnitrostátních právních předpisech členských států.

Přítěžující okolnosti, za kterých se předpokládá sblížování trestů, jsou zejména závažný důsledek trestného činu, jako úmrtí nebo závažná újma na zdraví osoby či podstatné poškození životního prostředí, nebo spáchání trestného činu v rámci zločinné organizace. Tyto okolnosti obecně již v národních trestních právních předpisech členských států bývají považovány za závažné a již na ně pamatovaly jiné nástroje EU.

Pokud jde o odnětí svobody, navrhované sblížování ohledně tříbodové stupnice odpovídá závěrům Rady pro spravedlnost a vnitřní věci z 25.–26. dubna 2002. Stupně závisí na mentální složce (hrubá nedbalost nebo úmysl) a na příslušných přítěžujících okolnostech. Systém pokut pro právnické osoby vychází také z třístupňového přístupu a odpovídá systému vypracovaného Radou pro spravedlnost a vnitřní věci, pokud jde o tresty odnětí svobody. Rozsah výše pokut pro právnické osoby je obdobný jako návrh, který schválila Rada v rámcovém rozhodnutí č. 2005/667/SVV o znečištění z lodí.

Pro fyzické i právnické osoby se navrhuje alternativní sankce. Takové sankce mohou být v mnoha případech účinnější než tresty odnětí svobody či pokuty a zahrnují povinnost uvést životní prostředí do původního stavu, umístění pod soudní dohled, zákaz zapojovat se do komerčních aktivit či zveřejnění soudních rozhodnutí.

Přestože v mnoha případech bude zásadně důležitým nástrojem i konfiskace předmětů souvisejících s trestným činem, nebylo začlenění speciálního ustanovení považováno za nezbytné, protože většina závažných trestných činů proti životnímu prostředí spadá do působnosti rámcového rozhodnutí č. 2005/212/SVV o konfiskaci výnosů a majetku z trestné činnosti a nástrojů trestné činnosti.

4. Období provádění

Období provádění pro členské státy činí [18] měsíců, s ohledem zejména na články 3, 4 a 6 a s přihlédnutím k obsahu článků 2 až 6 zrušeného rámcového rozhodnutí č. 2003/80/SVV. Období provádění této rámcové směrnice skončilo dnem 27. ledna 2005, takže členské státy již učinily podstatnou část práce na požadovaném provádění této směrnice.

Návrh

SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY**o trestněprávní ochraně životního prostředí**

(Text s významem pro EHP)

EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o založení Evropského společenství, a zejména na čl. 175 odst. 1 této smlouvy,

s ohledem na návrh Komise²,

s ohledem na stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru³,

s ohledem na stanovisko Výboru regionů⁴,

v souladu s postupem stanoveným v článku 251 Smlouvy⁵,

vzhledem k těmto důvodům:

- (1) Podle čl. 174 odst. 2 Smlouvy musí mít politika Společenství v oblasti ochrany životního prostředí za cíl vysokou úroveň ochrany.
- (2) Společenství je znepokojeno nárůstem trestných činů proti životnímu prostředí i jejich účinků, které stále více překračují hranice států, v nichž jsou trestné činy páčány. Takové trestné činy představují hrozbu pro životní prostředí, a proto vyžadují adekvátní reakci.
- (3) Zkušenosti ukázaly, že stávající systémy sankcí k dosažení úplného dodržování zákonů o ochraně životního prostředí nedostačují. Takové dodržování by mohlo a mělo být posíleno uplatňováním trestních sankcí, jež ve srovnání se správními sankcemi či mechanismem náhrad dle občanské práva vyjadřují společenský nesouhlas kvalitativně jiné povahy.
- (4) Společné předpisy týkající se trestních sankcí umožňují využívat efektivnějších metod vyšetřování a pomoci v rámci členského státu i mezi členskými státy, než jak je to možné v rámci správní spolupráce.

² Úř. věst. C [...], [...], p. [...].

³ Úř. věst. C [...], [...], p. [...].

⁴ Úř. věst. C [...], [...], p. [...].

⁵ Úř. věst. C [...], [...], p. [...].

- (5) Bude-li úloha uvalování sankcí spíše než správním orgánům svěřena justičním orgánům, padne odpovědnost za vyšetřování a vynucování dodržování nařízení v oblasti životního prostředí na orgány nezávislé na těch, které udělují licence k využívání či povolení k vypouštění znečištění.
- (6) Aby bylo možné dosáhnout účinné ochrany životního prostředí, je zejména třeba zavést více odrazující sankce za činnosti škodlivé pro životní prostředí, které zpravidla působí nebo pravděpodobně mohou způsobit podstatné škody ovzduší, včetně stratosféry, půdě, vodě, zvířatům či rostlinám, včetně zachování druhů.
- (7) Nedodržení zákonné povinnosti jednat může mít stejný účinek jako aktivní jednání, a proto by i ono mělo podléhat odpovídajícím sankcím.
- (8) Proto by takové jednání mělo být považováno za trestný čin v celém Společenství, ať již by bylo spácháno úmyslně, nebo v důsledku hrubé nedbalosti.
- (9) Aby bylo možné dosáhnout účinné ochrany životního prostředí, je třeba považovat za trestný čin rovněž spoluúčast a podněcování k takovým činnostem.
- (10) Mělo by být možné potrestat činnosti škodlivé pro životní prostředí účinnými, přiměřenými a odrazujícími trestními sankcemi, které by se měly v celém Společenství vztahovat také na právnické osoby, protože trestné činy proti životnímu prostředí jsou do značné míry páčány v zájmu právnických osob nebo pro jejich prospěch.
- (11) Podstatné rozdíly v úrovni sankcí v členských státech navíc vedou k nutnosti předvídat za určitých okolností sblížení těchto úrovní, které odpovídají závažnosti trestného činu.
- (12) Takové sblížení je zejména významné v případech, že mají trestné činy závažné důsledky nebo jsou páčány v rámci zločinných organizací, jež hrají významnou úlohu v trestných činech proti životnímu prostředí.
- (13) Jelikož tato směrnice stanoví minimální pravidla, nic členským státům nebrání přijmout či zachovat přísnější ustanovení, pokud jde o účinnou trestněprávní ochranu životního prostředí.
- (14) Členské státy by měly Komisi poskytnout informace o provádění této směrnice, aby Komise mohla účinek této směrnice vyhodnotit.
- (15) Protože cílů navrhované činnosti, zejména zajištění účinnější ochrany životního prostředí, nemůže být uspokojivě dosaženo na úrovni členských států, a je proto možné jich lépe dosáhnout na úrovni Společenství, může Společenství přijmout opatření v souladu se zásadou subsidiarity stanovenou v článku 5 Smlouvy. V souladu se zásadou proporcionality stanovenou v uvedeném článku nepřekračuje tato směrnice rámec toho, co je nezbytné pro dosažení těchto cílů.
- (16) Tento akt respektuje základní práva a zásady uznané zejména v Listině základních práv Evropské unie,

PŘIJALY TUTO SMĚRNICI:

Článek 1 Předmět

Tato směrnice stanoví opatření týkající se trestního práva za účelem účinnější ochrany životního prostředí.

Článek 2 Definice

Pro účely této směrnice

- (a) „protiprávním“ se rozumí porušující právní předpisy Společenství nebo zákon, správní předpis či nařízení příslušného orgánu členského státu vydané za účelem ochrany životního prostředí.
- (b) „právní osobou“ se rozumí jakýkoli právní subjekt, jemuž takový status náleží dle platného vnitrostátního práva, kromě států či jiných veřejných subjektů jednajících při výkonu svých svrchovaných práv a veřejných mezinárodních organizací.

Článek 3 Trestné činy

Členské státy zajistí, aby následující jednání představovalo trestný čin, pokud je spácháno úmyslně nebo přinejmenším z hrubé nedbalosti:

- (a) vypouštění, emise nebo uvolňování množství materiálu nebo ionizujícího záření do ovzduší, půdy nebo vody, které způsobují smrt nebo vážná poškození zdravých osob;
- (b) protiprávní vypouštění, emise nebo uvolňování množství materiálu nebo ionizujícího záření do ovzduší, půdy nebo vody, které způsobují nebo mohou způsobit smrt nebo vážné poškození zdravých osob anebo podstatné zhoršení kvality ovzduší, půdy a vody a zdraví živočichů anebo rostlin;
- (c) protiprávní nakládání s odpady, jejich odstraňování, ukládání, přeprava, vývoz nebo dovoz, včetně nebezpečných odpadů, které způsobují nebo mohou způsobit smrt nebo vážné poškození zdravých osob anebo podstatné zhoršení kvality ovzduší, půdy a vody a zdraví živočichů anebo rostlin;
- (d) protiprávní provozování zařízení, ve kterém je prováděna nebezpečná činnost nebo v němž se skladují nebo používají nebezpečné látky či přípravky a které způsobuje nebo může mimo zařízení způsobit smrt nebo vážné poškození zdravých osob anebo podstatné zhoršení kvality ovzduší, půdy a vody a zdraví živočichů anebo rostlin;

- (e) protiprávní přeprava odpadu, jak je definována v čl. 2 odst. 35 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1013/2006, za účelem dosažení zisku a v množství jiném než zanedbatelném, ať již je taková přeprava provedena v rámci jediné operace nebo několika operací, které spolu zřejmě souvisejí;
- (f) protiprávní výroba, zpracování, ukládání, použití, doprava, vývoz nebo dovoz jaderných materiálů nebo jiných nebezpečných radioaktivních látek, které způsobují nebo mohou způsobit smrt nebo vážné poškození zdraví osob anebo podstatné zhoršení kvality ovzduší, půdy a vody a zdraví živočichů anebo rostlin;
- (g) protiprávní držení, odchyt, poškozování a usmrcování chráněných volně žijících druhů živočichů a planě rostoucích rostlin nebo obchodování s nimi či s jejich částmi nebo odvozeninami;
- (h) protiprávní významné poškozování chráněného stanoviště;
- (i) protiprávní obchod s látkami poškozujícími ozonovou vrstvu či jejich používání.

Článek 4 Spoluúčast a podněcování

Členské státy zajistí, aby spoluúčast při jednání či podněcování k jednání uváděném v článku 3 představovalo trestný čin.

Článek 5 Sankce

1. Členské státy zajistí, aby bylo možné spáchání trestných činů uváděných v člancích 3 a 4 trestat účinnými, přiměřenými a odrazujícími trestními sankcemi.
2. Členské státy zajistí, aby bylo možné spáchání trestných činů uváděných v čl. 3 písm. b) až h) trestat v horní hranici sazby nejméně od jednoho do tří let odnětí svobody, když je trestný čin spáchán z hrubé nedbalosti a způsobí podstatné škody na ovzduší, půdě, vodě nebo újmu živočichům či rostlinám.
3. Členské státy zajistí, aby bylo možné spáchání následujících trestných činů trestat v horní hranici sazby nejméně od dvou do pěti let odnětí svobody:
 - (a) trestný čin uváděný v čl. 3 písm. a), pokud je spáchán z hrubé nedbalosti;
 - (b) trestné činy uváděné v čl. 3 písm. b) až f), pokud jsou spáchány z hrubé nedbalosti a způsobí úmrtí nebo závažnou újmu na zdraví osoby;
 - (c) trestné činy uváděné v čl. 3 písm. b) až h), pokud jsou spáchány úmyslně a způsobí podstatné škody na ovzduší, půdě, vodě nebo újmu živočichům či rostlinám;

⁶ Úř. věst. L 190, 12.7.2006, s. 1.

- (d) trestné činy uváděné v článku 3, pokud jsou spáchány v rámci zločinné organizace ve smyslu rámcového rozhodnutí [... o boji proti organizované trestné činnosti]⁷;
4. Členské státy zajistí, aby bylo možné spáchání následujících trestných činů trestat v horní hranici sazby nejméně od pěti do deseti let odnětí svobody:
- (a) trestný čin uváděný v čl. 3 písm. a), když je spáchán úmyslně;
 - (b) trestné činy uváděné v čl. 3 písm. b) až f), když jsou spáchány úmyslně a způsobí úmrtí nebo závažnou újmu na zdraví osoby.
5. Trestní sankce stanovené v tomto článku mohou být doplněny jinými sankcemi a opatřeními, zejména:
- (a) vyloučením fyzické osoby z účasti v činnostech, které vyžadují úřední povolení či souhlas, ze zakládání, správy či řízení společnosti či nadace, pokud skutečnosti, jež vedly k jejímu usvědčení, ukazují, že existuje velké riziko pokračování v téže trestné činnosti;
 - (b) zveřejněním soudního rozhodnutí týkajícího se rozsudku či jakýchkoli použitých sankcí či opatření.
 - (c) povinností uvést prostředí do původního stavu.

Článek 6 Odpovědnost právnických osob

1. Členské státy zajistí, aby bylo možné činit právnické osoby odpovědné za trestné činy uváděné v článku 3, kterých se v jejich prospěch dopustila osoba jednající samostatně nebo jako člen orgánu této právnické osoby, jež v této právnické osobě působí ve vedoucím postavení na základě
- (a) oprávnění zastupovat tuto právnickou osobu nebo
 - (b) pravomoci činit rozhodnutí jménem této právnické osoby nebo
 - (c) pravomoci vykonávat kontrolu v rámci této právnické osoby.
- Členské státy rovněž zajistí, aby bylo možné činit právnické osoby odpovědné za spoluúčast na spáchání trestných činů uvedených v článku 3 nebo z podněcování k nim.
2. Členské státy rovněž zajistí, aby bylo možné činit právnické osoby odpovědné za případy, kdy nedostatek dohledu nebo kontroly ze strany osoby uvedené v odstavci 1 umožnil spáchání trestného činu uvedeného v článku 3 ve prospěch právnické osoby osobou jí podřízenou.

⁷ Úř. věst L [...], [...], p. [...].

3. Odpovědnost právnické osoby podle článků 1 a 2 nevylučuje vedení trestního řízení proti fyzickým osobám, které jsou pachateli, podněcovateli či spolupachateli trestných činů uvedených v článku 3.

Článek 7

Sankce ukládané právnickým osobám

1. Členské státy zajistí, aby mohly být právnické osoby odpovědné za trestný čin dle článku 6 potrestány účinnými, přiměřenými a odrazujícími sankcemi, které zahrnují pokuty trestní nebo jiné povahy.

2. Pokuty uváděné v odstavci 1 jsou:

(a) v horní hranici sazby nejméně 300 000 až 500 000 EUR v případech, kdy byl trestný čin uváděný v čl. 3 písm. b) až h) spáchán z hrubé nedbalosti a způsobil podstatné škody na ovzduší, půdě, vodě nebo újmu živočichům či rostlinám.

(b) v horní hranici sazby nejméně 500 000 až 750 000 EUR v případech, kdy:

i) je trestný čin uváděný v čl. 3 písm. a) spáchán z hrubé nedbalosti, nebo

ii) trestný čin uváděný v čl. 3 písm. b) až h):

- je spáchán z hrubé nedbalosti a způsobil úmrtí či závažnou újmu na zdraví osoby, nebo

- je spáchán úmyslně a způsobil podstatnou škodu na ovzduší, půdě, vodě či újmu živočichům nebo rostlinám, nebo

iii) trestný čin uváděný v článku 3 je spáchán úmyslně, v rámci zločinné organizace ve smyslu rámcového rozhodnutí [... o boji proti organizované trestné činnosti];

(c) v horní hranici sazby nejméně 750 000 až 1 500 000 EUR v případech, kdy:

i) je trestný čin uváděný v čl. 3 písm. a) spáchán úmyslně, nebo

ii) je trestný čin uváděný v čl. 3 písm. b) až f) spáchán úmyslně a způsobil úmrtí nebo závažnou újmu na zdraví osoby.

Členský stát může zavést systém, ve kterém je pokuta úměrná obratu právnické osoby, finančnímu prospěchu získanému nebo zajištěnému spácháním trestného činu nebo jakékoli jiné hodnotě udávající finanční situaci právnické osoby, a to za podmínky, že takový systém umožňuje uložit takové nejvyšší možné pokuty, jejichž výše se rovná alespoň nejnižší částce pro nejvyšší možné pokuty. Členské státy, které zamýšlejí provádět směrnici v souladu s takovým systémem, oznámí tento úmysl Komisi.

3. Členské státy, které nepřijaly euro, použijí směnný kurz mezi eurem a svojí měnou zveřejněný v *Úředním věstníku Evropské unie dne* [...].

4. Sankce stanovené v tomto článku mohou být doplněny jinými sankcemi a opatřeními, zejména:
- (a) povinností uvést prostředí do původního stavu;
 - (b) zbavením oprávnění pobírat veřejné výhody nebo podpory;
 - (c) dočasným nebo trvalým zákazem provozování průmyslových nebo obchodních činností;
 - (d) uložením soudního dohledu,
 - (e) zrušením rozhodnutím soudu;
 - (f) povinnost přijmout zvláštní opatření k zamezení důsledků podobného jednání, jako to, které založilo trestní odpovědnost;
 - (g) zveřejněním soudního rozhodnutí týkajícího se rozsudku či jakýchkoli použitých sankcí či opatření.

Článek 8 Ohlašování

Nejpozději dne a poté každé tři roky budou členské státy Komisi zasílat informace o provádění této směrnice v podobě zprávy.

Na základě těchto zpráv Komise předloží zprávu Evropskému parlamentu a Radě.

Článek 9 Provedení

1. Členské státy uvedou v účinnost právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s touto směrnicí nejpozději do [...]. Neprodleně sdělí Komisi znění těchto ustanovení a srovnávací tabulku mezi ustanoveními těchto předpisů a touto směrnicí.

Tato opatření přijatá členskými státy musí obsahovat odkaz na tuto směrnici nebo musí být takový odkaz učiněn při jejich úředním vyhlášení. Způsob odkazu si stanoví členské státy.

2. Členské státy sdělí Komisi znění hlavních ustanovení vnitrostátních právních předpisů, které přijmou v oblasti působnosti této směrnice.

Článek 10 Vstup v platnost

Tato směrnice vstupuje v platnost dvacátým dnem po vyhlášení v *Úředním věstníku Evropské unie*.

Článek 11
Určení

Tato směrnice je určena členskými státy.

V Bruselu dne

Za Evropský parlament
předseda / předsedkyně

Za Radu
předseda / předsedkyně